

EGYETÉRTÉS

KOSSUTH FERENCZ főmunkatárs.

EÖTVÖS KÁROLY szépirodalmi főmunkatárs.

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 788.

RIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 706.

Mai számunk főbb közleményei: Veszérczik: A nagy és kicsiny. A horvátok ellenünk.

Régi, régi énekek ezek mind; valamennyi akkordjuk ösmeretes s ha fölhangzanak egy-egy utcasarkon...

mikor a gróf nem lop kenyeret, az utcaszéprő pedig éhes! — vajjon nincsen semmi más tartalma az egyenlőségnek?

képes egy helyre szüveget a törvényhozás, hogy néhány ezer emberrel többet sorozzanak be a császári armádiába;

hogy a horvát országos kormány intézkedése már a magyar egyházról való elszakadásnak az utját egyengeti.

A nagy és a kicsiny.

A ma megtörtént drágasági anketén kifótt krokodilus-könyvekkel csak egyet, egyetlenegy halásznunk ki arra a czélra, hogy azon keresztül bepillanthassunk egy vagy két ropant természetesen látszó jelenségbe.

Vártak, vártak. Hiába. A gyümölcs nem akart barnapirosodni válni; voltak olyanok, a kik a színek nem akartak hitelt adni, beléharaptak s ekkor csalódottan kellett konstataálniuk, hogy ez a gyümölcs talán nem is az egyenlőség gyümölcse, annyira keserű és fogatfőző; holott az, miről regélni hallottak, zamatos, édes, tápláló.

Finom ételekkel megrakott gyomruinak sármakot zengenek a felett, hogy a drágaság csak a kicsiny embert sújtja. Hát illik-e ilyen ócska eszméket kipakolni? Kit sújtson az a drágaság? A nagyot, a ki át tud nyulni azon az elődsi hadon, a mely kicsinyt fölhalja? Az erőset, a ki a törvény bástyáz körül s a ki a társadalmi berendezkedés minden feyverét kezebe kaphatja, ha akadna olyan botor, a ki az ő czirkulusaiba merészkedne?

A horvát országos kormánynak ez az intézkedése megdöbbenő világosságot derít a horvát uralkodó közvéleményre, melyől immár maga a kormány sem zárkózik el. Országos ösztöndíjjal egyenesen rákényszeríti a horvátországi evangélikusokat arra, hogy szakítsanak a magyar evangélikus egyházzal, a melylyel pedig összekötöttest tartanak fenn.

Ime, idáig jutottunk el a horvátok örökös dédelgetése mellett. Idáig jutottunk amellet a szerencsétlen és okatlan politika mellett, mely folytonosan csak áldozatokat követel a magyar államtól a horvátok számára.

Az Egyetértés tárczája

A gyertya meséi.

— Az Egyetértés tárczája. — Írta: F. Ostini.

Minden hamis pátosz és a legkisebb érzélgőség nélkül el fogom mondani, mit látott egy gyertya azáltal, a míg égett. Nem sok mulatságos dolgot tapasztalt szegény és akkor is, a miket tőle lehetett látni, hezüröndözött kívülre a borongós homály. Ezt azonban a jelenlévők többnyire nem vették észre.

Az „Arany Sas” esinos szobalánya kek papírba burkolt csomagot vett elő. Kibontotta s a következő perczben két, egymás hoz teljesen hasonló, főhéher gyertyát tartott a kezében. A szép, sápadtarcu lány hamisan mosolygott, a mikor a gyertyákat tartókba illesztette, a szobát fiatal házaspár számára rendezték be. Ez volt az „Arany Sas” legszebb szobája, a fogadás büszksége; ez a barátságos kis fészek, melyben kek atlaszburkok és szarmyatók voltak. A szobalány meggyújtotta a gyertyákat, hogy jól égjenek, s néman bántul maga elé szép, könyes szemével. Aztán elolította gyertyákat, lassan, ábrándosan.

A fiatalok felmentek a lépcsőn. Vadonatuj utitáskát tartottak kezükben és ropant zavarban voltak. Alig pótoltak szóhoz a nagy izgatottságtól. A szobalány megterített, felhordta a pompás hideg étkeket, hozzá egy üveg Chamberint helyezett a kerek asztalra. Aztán ártatlan képpel mondta: — Ha valamit parancsolnak, csak tessék létszer csempétni.

Ők meg kőpönyegben, halappal a fejükön álltak a szoba közepén és azt mondták, hogy: Igen. A férj pelyhedző bajusszal és szemüveggel, még a tászkát is a kezében tartotta, végre eltávozott a szobalány, zajos kopogó léptekkel ment végig a folyosón, hadd tudják, hogy ő nem halgatósik. Végre magukra maradtak. A férfi letette szemüvegét, egymásra néztek és az asz-

szonyka nem vette észre, hogy rövidlő férje milyen komikus így szemüveg nélkül.

— Emmi, édes kis feleségem. — Róbert, kedves Róbert.

Az asszonyka fülg pirult, a férj pedig ijesztően sóhajtozott. A vacsorát érintetlenül hagyták, csak egy kövér mandulát tört fel az asszonyka, hogy megmezzék: nem dupla-e. A férj kibontotta a boros palackot, ügyletkedett és a felet rángatóta a felesége ruhájára. A további beszélgetés e pár szóban összpontosult: Édesem! Egyetlenem!

Másnap reggel pártalan elegánciával nyújtotta át a vendéglős a számlát, melyen a szerény kis gyertya két frankkal szerepelt. Alig egy ujnyi égett el belőle és még pompásan adhatták új gyertyák helyett, mikor a kek szobának este más vendége akadt.

— Nemt egy pár. — Az asszonyon sűrű fekete fátlyu, a férfi sápadt és halgatag. A szobalány sietve távozott, bezárkóztak. A nő lerántotta keztyűit, kalapját és a sarokba dobta. A férfi valami csillogó tárgyat helyezett az asztalra, revolver volt. Majd átöleltek és csendesen, tompán zokogtak; esköltök egymás száját, homlokát, kezét: aztán leborult a férfi és az asszony lábait ösölköta. Ez pedig elővette a revolvért és ajkához érintette; a másik szintén. Megborzongtak és a nő alig hallhatóan kérdezte: — Nincs más mód? — Nincs. Hiszen tudod! — Talán mégis — hiszen először ugyis ...

— Amerikába akartunk menni. Csak hogy ott chen halnánk! — Rettegetes!

— Visszatérnél talán a férj ...? — Az asszony nem felelt, csak zokogott tovább és a másik is szótlanul, könyek nélkül bántul a gyertya lobogó lángjába. Az asszony néhány lepecsételt levelet vett elő, gyorsan átfutott a sorokon és intett a feleség, hogy minden rendben van. A férfi közben kiöntötte tárczája tartalmát az asztalra és ezt írta egy darab papírosra:

„Számánk kiegyenlítésére itt ez az összeg. A maradókat kérem a személyzet közt elosztani. Eleg fáradságuk lesz velünk.”

Ura átölelték egymást hosszan, szótlanul. Fájó, édes emlékek keltek szívükben és elolították a gyertyát. Nem akarták látni egymást, mikor ...

Másnap reggel lázas izgalom volt a fogadóban. A kapu előtt bámsz csöcsélek tologlott, rendőrök, hivatalnokok jöttek-mentek fontoskodó arccal. A vendéglős dult-fült. A szép szobalány, ki most még a szokottnál is halványabb volt, kivette a gyertyát a tartóból. Azt a gyertyát, melyről itt szó van. Nyugodt lélekkel tehető, bususan megizték. Magához vette és este jó edig hűdhet sült s a megmaradt Chamberint kisértehen elvitte bátyjának, ki az előváros valamelyik nyomorúságos szinkrében muzsikus volt hatvan frank fizetéssel.

A gyertyának alig harmadrész hiányzott és új gazdája nagy örömmel fogadta. Hónap vege felé volt és ilyenkor itt fenn a padlásszobában semmi sem látható, a mi pénzbe kerül. Örömmel fogadták tehát a kek szoba maradványait, alkonyodott s a nap utolsó sugarainál vörös fényben uszott a szegény muzsikus szobácskaja. Az üveg után nyult és töltött. Pohara homályos volt és repedt, virágtartó is egyuttal, a zenész fenekig ürítette. Ugy írta, mint a karcost, de bár zamáját nem érezte, jóleső borzongás futotta át. Egyszerre melege lett, erősekk, fiatalnak érezte magát. Ura ivott és kellemes könnyed érzés fogta el. Közében látta mindazt, a mi meszte volt tőle, valónak a lehelletlent, és tudatlanságában bölcsnek érezte magát. Leszállt a nap és Rühlemann, a hegédus meggyújtotta gyertyáját. A fényugarak rávetődtek az összekarcolt asztalra, melyen egy ír tiszta papírkütd. Aztán tollat vett elő, melyre vastagon rászáradt már a ténna, és a mely hangosan szergett, a mikor gazdája irni kezdte. Gyorsan futott a toll és nyomában vers maradt a papíron. Szerelmes vers így kezdődött:

— Hadj zokogjak az ölelemben Édes, édes rózsaszál ...

Nem volt benne semmi különös, de a mámorban úgy tetszett a zenésznek, mintha máris haberkoszorú övezné fejét. Ez az óra sok mindent jutaltott eszébe. Sivar, magányos életét, tetségtelen jétékét és mindenek fölött a kis zugpárdomonnan élenk alakját bosszorkányosra mosolyát, apró kacsoit ...

A mámor föléjtette vele a festeket s a könyv-nemű életét, melyben az a lány mozog. Álmódzva tartotta a verset kezében. Majd hirtelen borítottok volt elő és beletette. Aztán elolította a gyertyát. Minek égen? Holdfény volt az ő ágyában mennyei világosság szüregi.

Esztal nem padlásszoba, hanem szük pinczszakas a színhely. Nappal sötét, mert nem jut be a napsugár; éjjel, mert nincs gyertya pénz.

A szöke Liza haza jött a gyárból, hova dolgozni járt. Csodálkozva nézett szét a kis szobában, mely világos volt, a gyertyafényből. Teregetett, anyám kivilágítást rendezte? Vagy talán megütötte a fönycereményt? — Az utcán találtam.

— Ej de sok pénzüik van azoknak, kik ilyesmit eldobnak — szölt a lány. Csinos, kissé korán hervadt vonásai voltak. Megétek a száraz kenyerüket, aztán vígan fészeget kezdett. Össze-vissza beszélt: a szatőrcsél, ki nem akar többet hitelezni, a mézárósról, aki drága pénzért rossz húst ad és a háziur szemtelenségeiről, ki két frankkal emelte megvedvényeként a bért.

Valaki élesen füttyentett az utcán. Liza felugrott, de rögtön visszahanyatlott. — Károly lesz bizonyára — véto az öreg asszony.

A lány nem is mozdult, de a szeme megélt könyvekkel. — Ecsd már ki hozzá, lányom! — Nem! soha többé! — Az anyá csodálkozva nézett a lányra s az lassan lehajította fejét és zokogott. Zokogott, vadul, szinte állatias hangon és könyei közt kibájtá: — Kutya, gazember! Szótlan hallgatta a másik. Már értett mindent. Liza tizennyolczéves volt és a kedvese bizonyára elhagyta. — Mi történt? — kérdezte kis idő múlva.

— Azt mondta, hogy nem sokára elmegy, mert a szülei hívják. De én tudom, hogy mennyasszonya, vagy miye van otthon. Oh a gazember ...

Ujbl hangzott a fütty. — Füttyüzhetsz már! — kiáltott a lány és dunt arca olyan volt a gyertya pislogó lángjánál, mint egy furiát. — Nincs rád szük-ség tovább.

Feje lehanyatlott és csendesen sirdogált. Most már nem dühögött, de néha megremegett a nagy felindulástól.

És fájálmót nem a nyomorúságos jövő képe, hanem a szerelmi csúdosás okozta ... Szegény lány.

A gyertyát elolították és lefeküdtek. Liza addig szit, míg végre elaludt. Az öreg asszony nem aludt. Felült ágyában és különös gondolatok foglalkoztatták fíradt elméjét. Kérdéseket intézett Istennehez, de választ nem kapott. Mindezt a gyertya már nem látta. A gyertyák csak akkor látnak, ha égnek.

Másnap este látogató jött Lizaékhöz. Fial, erőtlenes nő volt: nem éppen csunya, csak kissé halvány. És ez a halványság talán azzal a kek folttal volt összefüggésben, mely balszeme alatt terjeszkedett. Szegény asszonyoknak látszott ez is. Valahol az ötdik emeleten lakott és nagyon kerte az anyókat: kölönözött egy darab gyertyát. A boltos nem ad semmit pénz nélkül.

— Hoinap egészét hozok helyette — mondta. — Az öreg odaadta ... Fenn a padlásszobában nyurga fezők fekdit az ágyon. A gyertya rávetette sugarait kihívó szemtelen arcára. A szegény asszony könyörgő tekintettel fordult felé: — Nem tehetem, fiam nem tehetem! Hiszen mást mindent megteszek a kedvedért, összes keresemnyem a tied ... A fű közbéavágtott: — Mi az a másfél frank, mikor könnyen kereshetsz tízet is! — Dolgozzál ... Megigazította a nyakkendőjét és kalapja után nyult. Aztán az asszony zsebében kotorászott, elvette, ami kis pénzt talált és megolvasta. Pár rézpénzt visszaadott:

